

Husdyrbruget 1908

med særligt Henblik paa Kvægavlen og Kvægbruget.

Af Statskonsulent *Axel Appel*.

I.

I et Land som Danmark, hvor Smørproduktionen for Tiden er og i en længere Aarrække har været hovedbestemmende for Maal og Midler i Kvægavlen og Kvægholdet, bliver Prisen paa Smør en meget væsentlig Faktor over for Kvægholdets Rentabilitet.

Se vi tilbage paa 1908, da kunne vi med særlig Tilfredshed notere et godt Aar i saa Henseende, thi med Undtagelse af December Maaned vare Priserne paa vort Landbrugs fornemste Produkt, Smørret, usævanlig gode Aaret igennem. Dette i Forbindelse med en betydelig Forøgelse af Produktionen gjorde, at Værdien af vor Overskudsudførsel af Smør steg med adskillige Millioner Kroner i 1908 og var større end nogen Sinde tidligere. Statistisk Bureau opgiver Værdien af udført indenlandsk Smør i 1908 til 183 Mill. Kroner mod 169.1 Mill. Kroner i 1907, en Fremgang af ca. 14 Mill. Kroner. Vi kunne yderligere med megen Tilfredshed notere, at Ernæringsforholdene for vort Kvæg gennemgaaende vare gode i Sommeren 1908, hvilket har været af gennemgribende Betydning for en billig Sommer-Produktion, og vare end Priserne paa Oliekager og Korn høje i 1908, hvilket selvfølgelig har bidraget til en Formindskelse af Forskellen mellem Produk-

tionsprisen og Salgsprisen pr. Pd. Smør, saa maa dog Forholdene i sin Helhed siges at have været gunstige for en tilfredsstillende Omsætning af Produkter af Landbrugets Planteavl gennem vore Malkekøer.

Vende vi os dernæst fra Smør- til Flæskeproduktionen, da har det svundne Aar ikke frembudt nogen gunstig Stilling for denne Side af Landbrugets Produktion, idet Priserne paa Flæsk have været nedadgaende og lave samtidig med, at Svinefoderet har været dyrt. Den betydeligt forhøjede Produktion har ganske vist foraarsaget, at der i 1908 er taget mange Penge hjem fra England for Flæsk, efter Statistisk Bureau endog ca. 6 Mill. Kroner mere end i 1907, men Gevinsten ved den Omsætning, der er foretaget gennem det store Svinehold, er i grumme mange Tilfælde blevet reduceret mere end godt er, og desuden have de nævnte Forhold medført, at den til England udførte Vare, som Eksportvare, nu og da har ladet noget tilbage at ønske, idet der er fremkommen en Del undervægtige Svin af mindre god Kvalitet. Hvor Svineholdet ikke i større Grad har kunnet støtte sig til hjemmeavlet billigt Foder (Roer, Grønt etc.), der har det knebet med at tilvejebringe den rette Balance.

Priserne paa Kød og levende Kvæg have ligeledes i 1908 været sløje. Særlig har Prisfaldet ramt de daarlige Kvaliteter, hvilket man gjorde vel i at mærke sig mere end hidtil sket. Tarveligt opdrættede og slet røgtede Kreaturer af daarlig Familie — og derfor af daarlig Kvalitet — ere sande Rotter, hvis Tilstedeværelse burde være en Umulighed i dette Land, og hvis Udryddelse burde tages med samme Alvor som Udryddelsen af de forhadte Gnavere. Om man ret vidste, hvad det koster at opdrætte tarvelige Dyr, da vilde meget være vundet. Baade for levende Kvæg og for slagtet Kød have Udførselsmængderne i 1908 været stigende, saa at Værdien af disse Udførselsartikler trods et Prisfald, der af Statistisk Bureau angives til 10 Kr. pr. levende Kreatur og 3.08 Øre pr. Pd. Kød, er ca. 5 Mill. Kroner større end i 1907.

1908 har atter bragt det tidligere Forhold tilveje, at vi have Overskudsudførsel af Heste ogsaa hvad Styktal angaar. Dette er dog ikke beroende paa en forøget Udførsel, idet denne er formindsket med ca. 1000 Stykker, men det hidrører fra en Standsning i den stærkt forcerede Indførsel af Heste, særlig af de billige svenske og russiske Heste, der fandt Sted i 1906 og 1907. Indførselen af Heste var i 1908 kun 16000 Stkr. imod 24000 aarlig i de to forudgaaende Aar.

Vinterfodringen i 1907—8

forløb i sin Helhed saaledes, at denne ikke giver Anledning til synderlig Omtale. Det milde Efteraar i 1907 tillod, at Kvæget blev længe ude, og Beholdningerne af Foder vare rigelige. Vinteren var gennemgaaende meget mild, ei Forhold, der spiller en betydelig Rolle overfor Foderforbruget; vi havde kun en rigtig kold Periode i Slutningen af December og i Januar med streng Frost, Sne og Blæst, men denne bevirkede rigtignok, at ikke saa faa Roer ødelagdes, og at Køerne ved den stærke Kulde, der følte dobbelt i den stærke Blæst, slog en Del af paa Mælken. Under slige Vejrforhold føles det ret, hvilken Betydning det har at have gode lune Stalde. Trods de nævnte forskellige Genvordigheder, hvortil kom de høje Priser paa Kraftfoder, var dog Smørproduktionen med en Gennemsnitspris af 117.80 Kroner for Februar en lønnende Forretning. Beholdningerne af Straafoder fra den rigelige Høst i 1907 sloge godt til, men Halmen var mange Steder af tarvelig Kvalitet i Henhold til den sene og vaade Høst. Trods den stærke Forøgelse af det med Roer dyrkede Areal her i Landet —der særlig falder paa Jylland — slap Roerne i mange Kvæghold som sædvanlig alt for tidlig op, hvilket er ensbetydende med et dyrt og mindre rationelt sammensat Foder i den sidste Tid af Kvægets Ophold paa Vinterstalden. Ikke mindst paa Øerne kan Kvæget bruge mange flere Roer, end der nu haves til Raadighed.

Kraftfoderforbruget

har dels paa Grund af de høje Priser paa Oliekager, Majs og Korn, dels paa Grund af gode Græsnings- og Høstforhold med rigelige Beholdninger af forhaabentlig billigt hjemmeavlet Foder været en Del mindre i Vinteren 1907—08 og i Sommeren 1908 end i de senere Aar, et Forhold, som der er Grund til at gøre opmærksom paa, samtidig med at Produktionen af Fedevarer her i Landet har været endogsaa stærkt stigende. At dette gaar i Retning af bedre Økonomi og mere Overensstemmelse mellem Planteavl og Husdyrbrug end tidligere, er uomtvistelig. Og vi kunne sikkert komme langt videre i Retning af god Økonomi vedrørende vore Husdyrs gode og billige Ernæringsforhold.

Alligevel fremtræder Kalenderaaret 1908 med en ikke ubetydelig Forøgelse af Overskudsindførselen af Oliekager, hvilken Forøgelse udelukkende falder paa Oktober Kvartal, der har en Indførsel af 297 Mill. Pd. mod 189.7 i 1907. I nedenstaaende Oversigt er givet en Fremstilling af Udviklingen paa Foderstofindførselens Omraade i de sidste 10 Aar:

Overskudsindførselen var i Mill. Pund af

	Oliekager.	Klid.	Ialt.
1899	339.6	115.0	454.6
1900	388.4	98.7	487.1
1901	457.2	81.0	538.2
1902	560.0	173.5	733.5
1903	687.1	89.4	776.5
1904	679.8	91.9	771.7
1905	755.5	140.3	895.8
1906	763.8	130.8	894.6
1907	881.3	109.1	990.4
1908	910.5	95.3	1005.8

Af u f o r m a l e t K o r n var Overskudsindførselen:

1901	1031.2	Mill. Pd.,	heraf var	Majs	592.3
1902	1179.4	—	—	—	630.6
1903	1007.7	—	—	—	420.1
1904	1281.8	—	—	—	458.8
1905	1166.2	—	—	—	555.4
1906	1542.0	—	—	—	956.9
1907	1252.9	—	—	—	890.8
1908	1023.6	—	—	—	523.2

Den samlede Overskudsindførsel af Korn, Oliekager og Klid er nedbragt i 1908 med 214.3 Mill. Pd., der udelukkende falder paa Korn og Klid og langt overvejende paa Korngruppen, indenfor hvilken det atter er Majs, der gør Udslaget, idet Overskudsindførselen for denne Vare er formindsket med 267 Mill. Pd., medens Overskudsindførselen af Hvede er steget med 30 Mill., af Havre med 36, og Overskudsudførselen af Byg er dalet fra 33 Mill. Pd. i 1907 til 4.24 Mill. Pd. i 1908. For Oliekagerens Vedkommende er det den meget store Indførsel af Oliekager i Oktober Kvartal, der frembringer Stigningen i Overskudsindførselen af denne Vare i 1908, thi i Landbrugsaaet 1907—1908 er Overskudsindførselen af Oliekager a f t a g e t med 90 Mill. Pd. Formodentlig vil indeværende Aars Tilførsler af Oliekager som Følge af den store Import i Slutningen af 1908 blive en Del mindre.

Det er som sædvanlig B o m u l d s f r ø - og S o l s i k k e k a g e r n e, der ere Hovedkagerne i Kvægets Foderblanding. Hvad de første angaa, da bliver det sjældnere og sjældnere at se den lyse, skøre Kage i Markedet, paa hvilken der hidtil er sat saa megen Pris, men som det synes, at man maa sige Farvel til. Muligt dette ikke er saa sørgeligt. Inspektør Høyer ved Landhusholdningsselskabets Kontrol med Korn og Foderstoffer i Kjøbenhavns Frihavn udtaler i sin Beretning for 1908, at Landbruget maa se at komme bort fra Kravet om lyse, porøse Kager. Han skriver: »Analyser, foretagne paa herværende Laboratorier, vise, at en mørk Kage — naar denne da ikke er

branket eller fyldt med Skaller og af den Grund maa refuseres — som oftest har et langt bedre Indhold end en lys Kage«. Hermed vil Inspektøren dog ikke have sagt, at en lys Kage som Regel er af ringere Indhold, men han mener dog at kunne udtale, at den senere Tids Analyser tyde nærmest paa, at den mørke Kage bør foretrækkes. Den lyse, let brækkelige Kage er tør og temmelig mager; at overvinde Ulempen med Haardheden mener Inspektøren ikke vil være vanskeligt med de gode Kageknusere, man har nu om Dage. Mulig har han Ret, men de haarde Kager ere alligevel en Ulempe! Texas-Kagerne falde gennemgaaende bedst ud, baade med Hensyn til Analyse og Kvalitet, »kun Farven og Haardheden skabte Bryderier«. Over New Orleans-Kageres større eller mindre Indhold af Skaller og Bomuld er der ogsaa i 1908 hørt hyppige Klager, der i enkelte Tilfælde have været endog særdeles begrundede.

Af **B o m u l d s f r ø m e l** anvendes stadig kun lidt her i Landet, skønt dette har sine Fordele fremfor Kagerne. Det er vel nok Frygten for Forfalskning, der holder de danske Landmænd tilbage fra at bruge Bomuldsfrømel. Holder man sig til det gode Mel, der ogsaa er noget dyrere end Kagerne, er Faren for Forfalskning dog kun ganske minimal. Saavidt Kontrollen ved, har det Bomuldsfrømel, der hidtil er kommet hertil Landet, aldrig udvist fremmede Indblandinger.

For **S o l s i k k e k a g e r n e s** Vedkommende har Kvaliteten gennemgaaende været god. Ogsaa denne Kage er haard og til Tider endogsaa meget haard, men derover hører man sjældnere Klage. En enkelt Ladning indkommen til Kjøbenhavn i Februar Maaned fra Sydrusland gav dog Anledning til højst berettigede Klager ude fra Forbrugerne, idet disse indberettede, at der fandtes salt- eller salpeterlignende Krystaller i de vedkommende Sol-sikkekager. Ved Analyser af det paagældende Parti, foretaget paa V. Steins Laboratorium, fremgik det, at en Prøve indeholdt 34 pCt. Kogsalt (Chlornatrium), en anden

22¹/₂ pCt. Kogsalt og ca. 18 pCt. Sand, Ler og lignende, hvilket jo ikke var Smaasager. Det var dog forholdsvis kun et lille Parti af den vedkommende Ladning, der gav Anledning til Vanskeligheder.

Mælkeudbyttet

i Vinteren 1907—08 var upaaklageligt som Helhed, hvor ellers Besætningerne vare i nogenlunde Orden med Hensyn til Kælvningsforholdene, og hvor Roeholdningerne ikke slap alt for tidligt op. Det er allerede berørt, at en ret hæftig Kulde med Snestorm i Januar bevirkede, at Mælkeudbyttet i en hel Del Besætninger blev trykket stærkt.

Føraaret 1908 var køligt, og egentligt Sommervejr fik vi ikke før i de sidste Dage af Maj Maaned; Udbindingen fandt derfor ogsaa først Sted i den sidste Uge af Maj. Ernæringsforholdene i Sommeren 1908 vare særdeles gode som Helhed — om end som altid en Del forskellige i de forskellige Egne af Landet — og Vejret var tilmed gennemgaaende godt. Vilkaarene for en god, rigelig Mælkeproduktion vare derfor ogsaa heldige. Et Udtryk herfor er saaledes den store Overskudsudførsel af Smør, som vi havde i April og Juli Kvartaler. Det mindre gode Vejr i Slutningen af August og Begyndelsen af September virkede dog ret ugunstigt paa de Mælkevægsbesætninger, der paa den Tid vare ude hele Døgnet igennem. — Da Efteraaret var meget mildt, blev Indbindingen sent foretaget, sikkert for sent i adskillige Kvæghold.

Sommerens Græsningsforhold vare saaledes gode, og efter de indgivne Beretninger til Statistisk Bureau ansætter dette en Sommergræsningskarakter for 1908 paa »Meget godt« mod »Meget godt ÷« i 1907. Højeste Gennemsnitskarakter har Ringkøbing Amt med »Meget godt +«, laveste Viborg Amt med g +. Flertallet af Amterne har en Gennemsnitskarakter af »Meget godt«, og Forholdene have saaledes, efter det opgivne Gennemsnit, været mere ensartede Landet over end i de senest forud-

gaaende Aar, hvor de jyske Amter gennemgaaende have haft en mindre gunstig Stilling.

Der er ikke Tvivl om, at vi kunne konstatere betydelige Fremskridt i Kvægets Ernæring i Sommerhalvaaret her i Landet i Retning af, at denne i Mængde og Sammensætning bliver bragt mere i Overensstemmelse med Vinterernæringen, men der er fremdeles meget her at gøre bedre. Det ret ordinære Gennemsnitsudbytte paa ca. 5000 Pd. Mælk af Køerne her i Landet vil for en meget væsentlig Del være at føre tilbage til de mange Kvæghold, hvor saa godt som Græsmarkerne alene, enten disse ere i Stand dertil eller ej, skulle levere den nødvendige Sommerernæring; at det tillige skyldes de mange mindre gode eller daarlige Individier rundt i Landets Besætninger, Individier, der i og for sig ere tarvelige Mælke- og Smørproducenter, er der ingen Tvivl om, men det gamle Ord, at »Koen malker af Tandem«, vil man atter her i Særdeleshed have Grund til at sande. Arbejdet til Kvægavlens Fremme maa følges af en rationel Udnyttelse af Malkekoens Omsætningsevne; hertil hører, at der A a r e t r u n d t lægges Beslag paa denne Evne fuldt ud, ogsaa i Sommerhalvaaret, men dette sker endnu kun i alt for ringe Udstrækning. Bedre Græsmarker, støttet af gode Grøntfoderafgrøder og noget Kraftfoder, det er Vejen at gaa!

Der synes jo endnu at være lange Udsigter til, at Lucernen kan blive en Afgrøde, som vi kunne bygge noget paa i Almindelighed. Ogsaa 1908 viste os en Del ganske mislykkede Lucernemarker, flere mindre vellykkede, men ogsaa en Del gode. Det maa haabes, at de ikke faa Skuffelser, der ere lidte, overfor denne stærkt roste Plante, maa vise sig at kunne føres tilbage til den Aarsag, at der ved Dyrkningen af Lucernen har manglet visse Forudsætninger, som det ved Eftertanke vil være muligt fremtidigt at tilvejebringe. Der bør arbejdes videre i denne Sag, men foreløbig tør man i Almindelighed ikke regne med den som den Stødpude for Kvægets gode

Ernæring i Sommerhalvaaret, som den gerne skulde blive, og som den har vist at kunne være de mange Steder, hvor den er lykkedes.

Rodfrugterne maa vi mere og mere regne med, ogsaa som Fodermidler i Eftersommeren og Efteraaret fra Midten af August. — Roehøsten i 1908 var gennemgaaende bedst paa Øerne. Runkelroerne gav det bedste Udbytte; Kaalroerne stod tilbage for disse, baade hvad Mængdeudbytte og Kvalitet angaar. Runkelroer er givet Karakteren »Meget godt ÷«, Kaalroer og Turnips »godt +«. Tørstofindholdet er noget lavere, end man kunde have ventet i Henhold til Sommeren og Efteraaret, og det er under sidste Aars, særlig for Runkelroer og Kaalroer og særlig for Jyllands Vedkommende. For Turnips derimod er Tørstofindholdet højere end i noget tidligere af de foregaaende 5 Aar, for hvilke der vides Besked med Tørstofindholdet.

Høhøsten i 1908 var meget tilfredsstillende, særlig for Agerhøets Vedkommende, hvoraf der avledes en stor og fortrinlig Afgrøde, der kom udmærket i Hus. Enghøet kan betegnes som en jævn god Afgrøde i sin Helhed, men Udbyttet var her langt mere variabelt end for Agerhøets Vedkommende.

Rugen fyldte godt! Vaarsæden var nærmest en Middehøst, ret forskellig og vel bedst for Byggets Vedkommende. Adskilligt Korn tog ikke saa lidt Skade af den megen Regn i Høsttiden, der bevirkede, at denne trak længe ud, om end Høsten blev langt tidligere tilendebragt end i 1907. —

Produktion af Fedevarer.

1907 viste en Fremgang i Overskudsudførselen af Smør af godt 16 Mill. Pd. fra Aaret forud. For 1908 er der atter Fremgang fra 1907, om end ikke saa stor, som fra 1906 til 1907, men Fremgangen andrager dog over 8 Mill. Pd., hvorimod Overskudsudførselen af Mælk og Fløde i alt væsentlig er den samme, men dog en Kende

lavere, nemlig henholdsvis 21.06 Mill. Pd. og 13.72 Mill. Pd. imod 21.7 og 14.3 i Fjor.

Overskudsudførselen af Smør i 1908 beløb sig til 172.9 Mill. Pd. Selve Udførselen af i n d e n l a n d s k Smør var 177.85 Mill. Pd. imod 171.3 Mill. Pd. i 1907. Med den gode Smørpris i 1908 bliver det da et meget stort Beløb, der i 1908 er taget hjem for Smør. Dette opgøres for i n d e n l a n d s k V a r e af Statistisk Bureau til: 183 Mill. Kroner; for 1907 var det 169.1, og her er da en Merværdi af 14 Mill. Kroner.

Paa Oliekagernes Konto er Indførselen forøget til en Værdi af 4.3 Mill. Kroner, paa Klid er sparet 1.1 Mill. Kroner; paa Majskontoen sparet 15.1 Mill. Kroner, hvad dog i mindre Grad kommer Kvægholdet ved.

Pr. Pd. Smør opgiver Statistisk Bureau for 1908 en Pris af $102\frac{1}{2}$ Øre, for 1907 98 Øre; for Oliekager henholdsvis 6.01 og 6.07, for Klid 4.95 og 4.85 Øre.

Alt i alt gunstige Forhold for en lønnende Smørproduktion! Af vort Smør er i 1908 de 96.1 pCt. gaaet til England; Resten for Størstedelen til Tyskland.

Overskudsudførselen af levende Dyr var:

	1908	1907	1906	1905	1904
	Stkr.	Stkr.	Stkr.	Stkr.	Stkr.
Af stort Hornkvæg	119603	95274	95831	112115	86166
- Kalve	÷ 395	÷ 751	÷ 1384	÷ 1127	÷ 92
- Faar og Lam	÷ 387	490	÷ 154	÷ 728	÷ 1088
	1903	1902	1901	1900	1899
	Stkr.	Stkr.	Stkr.	Stkr.	Stkr.
Af stort Hornkvæg	57945	44552	40163	38861	36608
- Kalve	64	198	÷ 26	÷ 170	÷ 2
- Faar og Lam	÷ 689	÷ 1206	÷ 732	348	985

Overskudsudførselen af stort Hornkvæg ses at være tiltaget med 22,717 Stkr., medens Indførselen af stort Kvæg her til Landet kun var 812 Stkr. mod 4120 Stkr. i 1907 og 10,655 i 1906. Vi se saaledes, at den ret betydelige Indførsel fra Sverrig, der i 1906 beløb sig til 9,968 Stkr. Køer og Kalve, i 1908 er svundet ind til kun at udgøre 930 Stkr. eller knap $\frac{1}{10}$ af, hvad den var for 2 Aar siden, og i 1908 har der i det Hele taget været Nedgang i Indførselen af de fleste animalske Landbrugsprodukter.

Statistisk Bureau opgiver Prisen i Gennemsnit pr. Styk for Okser og Køer udførte til 225 Kroner mod 235 Kroner i 1907, og Værdiforøgelsen af det samlede udførte Antal Okser, Køer og Kalve til 4.2 Mill. Kroner eller 18 pCt.; for Kød af Hornkvæg opgives 30 Øre pr. Pd. mod 32.44 i 1907 eller en Værdiforøgelse af det udførte Kød af 0.8 Mill. Kroner eller 15 pCt.

Den samlede Udførsel af indenlandsk stort Hornkvæg og Kalve har i 1908 været 121,632 Stkr. mod 98,643 Stkr. i 1907, hvilket er en Fremgang af 23 pCt.

De 121,632 Stkr. H o r n k v æ g fordelte sig til følgende Lande:

	1908	1907	1906	1905	1904	1903	1902
	Stkr.	Stkr.	Stkr.	Stkr.	Stkr.	Stkr.	Stkr.
Tyskland	117511	97469	104915	123521	91596	62625	46827
Rusland	126	41	153	139	376	289	112
Sverrig	65	110	26	16	67	2	61
Norge	3930	1019	5	1	»	8	6
Nordlige Bilande..	»	4	3	2	4	5	»
Andre eller uangivet Sted	»	»	»	»	3	»	»
Ialt	121632	98643	105102	123679	92006	62929	47006

Stillingen vedrørende Afsætningen af levende Kvæg til Udlandet er fremdeles den, at Tyskland er vort Hoved-

marked og tager det hele paa et Par pCt. nær. Udførselen til Tyskland gaar hovedsagelig over Kolding, med henimod to Tredjedele — samt over Gedser og Esbjerg. Til Norge, der har aftaget omtrent 4000 Stkr. levende Kvæg i 1908, gaar Eksporten over Frederikshavn.

Den samlede Overskudsudførsel af Kød var i Mill. Pd. i:

	1908	1907	1906	1905	1904
Kød af Hornkvæg, fersk	19.76	15.73	20.37	27.74	21.89
— - — ikke fersk . . .	÷ 0.08	÷ 1.18	÷ 0.18	0.67	0.74
— - Faar, fersk	0.47	0.45	0.60	0.92	1.23
— - — ikke fersk	÷ 1.52	÷ 2.70	÷ 2.35	1.38	÷ 0.83
— - andre Dyr, Slagteriaffald m. m.	36.07	29.90	25.10	25.49	24.22
Ialt . . .	54.70	42.20	43.64	53.44	46.25

	1903	1902	1901	1900	1899
Kød af Hornkvæg, fersk	20.77	27.74	22.67	26.60	31.34
— - — ikke fersk . . .	0.51	÷ 0.20	0.10	0.30	1.12
— - Faar, fersk	0.76	1.11	0.73	0.70	0.90
— - — ikke fersk	÷ 0.35	÷ 1.68	÷ 0.57	0.60	0.90
— - andre Dyr, Slagteriaffald m. m.	13.08	12.46	8.46	10.10	11.75
Ialt . . .	34.77	39.43	31.39	38.30	46.01

Vi se, at i 1908 er Overskudsudførselen af fersk Oksekød omtrent naaet op til, hvad den var i 1906, samtidig med at Eksporten af levende Kvæg er tiltaget stærkt.

Samtidig med, at Udførselen af fersk Oksekød er steget meget betydeligt, kan det anføres, som værende af Interesse at se, at Indførselen af saltet Oksekød er aftaget med omtrent $2\frac{1}{2}$ Mill. Pd.; ligesaa er Overskuds-

indførselen af saltet Faarekød aftaget med 1.18 Mill. Pd., men er dog endnu paa 1.52 Mill. Pd., hvad der er alt for meget.

Den samlede Udførsel af Oksekød var:

	1908	1907	1906	1905	1904	1903	1902	1901
	Mill. Pd.	Mill. Pd.	Mill. Pd.	Mill. Pd.	Mill. Pd.	Mill. Pd.	Mill. Pd.	Mill. Pd.
Af indenlandske Varer gik til:	24.36	21.92	27.46	35.40	27.95	25.51	30.37	25.23
Tyskland.....	13.48	14.86	20.78	26.60	20.35	13.53	13.50	13.70
Norge.....	5.06	2.34	1.96	4.63	3.96	4.39	5.15	4.47
Storbritannien og Irland..	1.74	0.39	0.66	1.82	2.08	6.52	11.30	6.60
Sverrig	1.09	0.04	0.06	1.06	1.80	0.94	»	»
Belgien	»	0.02	»	»	»	»	»	»
Nordlige Bilande.....	0.02	0.02	»	»	»	»	»	»
Andet eller uangivet Sted.	0.08	»	»	»	»	»	»	»

Af ovenstaaende Tal fremgaar det, at Eksporten af Oksekød til Norge er tiltaget meget betydeligt i det sidste Aar, og at England har aftaget en hel Del mere Kød her fra Landet end i de to forudgaaende Aar; ligesaa er Eksporten til Sverrig forøget betydeligt; skønt hvert af de nævnte Lande i Sammenligning med Tyskland er ret ubetydelige Aftagere, saa er der dog til Norge, England og Sverrig tilsammen i 1908 eksporteret omtrent 8 Mill. Pd. Kød mod $13\frac{1}{2}$ Mill. Pd. til Tyskland.

Værdien af udførte indenlandske Varer af Kvæg og af fersk Oksekød opgøres af Statistisk Bureau til 33.3 Mill. Kroner, hvilket er 5 Mill. mere end for de tilsvarende Varer for 1907. Denne Sum vilde være blevet betydeligt større, om ikke 1908 ydeligere havde bragt en Nedgang i Kødpriserne fra 1907.

De sidste 10 Aar vise følgende Gennemsnits-

notering for 1ste Kl. Kød (bedste Kvier og Stude)
paa Kjøbenhavns Kvægtorv:

1908	47.90	Kr. pr. 100 Pd. slagtet Vægt		
1907	51.60	—	—	—
1906	52.20	—	—	—
1905	50.10	—	—	—
1904	49.52	—	—	—
1903	51.34	—	—	—
1902	48.00	—	—	—
1901	45.64	—	—	—
1900	45.60	—	—	—
1899	42.00	—	—	—

Denne Nedgang paa omtrent 4 Øre pr. Pd. for første Klasses Varer er meget følelig, men Prisfaldet har jo gjort sig langt stærkere gældende overfor de ringere Kvaliteter. Særlig har dette været Tilfældet over for ældre, daarligt fedede Dyr, men ogsaa for yngre magre Kreaturer og for Tyre. Særlig i Aarets sidste Fjerdedel vare Priserne sløje. I December Maaned var Gennemsnitsprisen kun 46 Øre, medens den i December 1908 var 51 Øre, en Difference af 5 Øre.

I H a m b u r g var Gennemsnitsprisen for 1ste Kl.s Varer pr. 100 Pd. slagtet Vægt (ifølge U. f. L.):

	Kvæg.	Faar.
1908	67.75	68.3
1907	71.60	72.8
1906	69.40	73.1
1905	63.80	65.8
1904	62.67	62.1
1903	62.90	64.5
1902	59.40	57.7
1901	57.90	56.9
1900	58.20	55.4

Her er ogsaa en Nedgang i Prisen paa 1ste Kl.s Kød af ca. 4 Øre pr. Pd., ligesom i Kjøbenhavns-Noteringen. Prisforskellen mellem Okse- og Faarekød paa Hamburgs Marked har i 1908 været mindre end i tidligere Aar,

hvilket særlig skyldes de lave Priser paa Faarekød i Maanederne August—November.

I Efteraaret 1908 forholdt Folk sig afventende med Hensyn til Kreaturpriserne, hvorfor Staldene vare godt besatte. Tiderne bleve imidlertid snarere yderligere nedadgaaende, og der blev meget Kvæg afhændet i sidste Kvartal af 1908. — Den afhændede Vare har i 1908 langt fra altid været af god Kvalitet og ofte alt for ufærdig som Eksportvare. Velfedede unge Dyr af god Kvalitet have været sælgelige til nogenlunde gode, ret upaaklagelige Priser, om end lavere end tidligere. Græskvæget har ikke givet noget godt Vederlag for Sommeropholdet.

De nedadgaaende Priser have ogsaa gjort sig gældende overfor K æ l v e k ø e r. I Begyndelsen af 1908 vare Priserne paa gode, unge Lødekøer paa Odense Kvægmarked noterede til 200—260 Kroner, men senere paa Aaret gik de ned til 180—235 Kroner. Rigtig gode Kælvkøer have dog kostet op til 300 Kroner og gode Korthornskøer betydeligt mere. I Efteraaret 1908 var Efterspørgselen efter Kælvkøer dog atter noget livligere.

F j e r k r æ a v l e n har fremdeles en betydelig Overskudsindførsel paa Kødproduktionens Omraade; denne er dog ikke saa stor som i 1907, idet den i 1908 beløber sig til 1.56 Mill. Pd. imod 1.76 Mill. Pd. Aaret i Forvejen.

O v e r s k u d s u d f ø r s e l e n af Æ g er atter i Aar gaaet henved et Par Mill. Snese op, saa den nu atter er paa Højde med hvad den var i 1903, hvilket følgende Tal vise:

1908	19.95	Mill.	Snese	Æg
1907	18.09	—	—	—
1906	16.69	—	—	—
1905	17.29	—	—	—
1904	17.52	—	—	—
1903	19.98	—	—	—
1902	19.00	—	—	—

Den forøgede Overskudsudførsel er dels fremkommen ved en Merudførsel af en lille Mill. Snese, dels ved en Mindreindførsel af en lille Mill. Snese Æg, idet Indførselen for 1908 kun var 2.90 Mill. Snese mod 3.83 Mill. i 1907.

For udførte i n d e n l a n d s k e Æ g er der taget 27.3 Mill. Kroner hjem i 1908 mod 26.5 Mill. Kroner i 1907, trods det, at Priserne have været lidt lavere. Statistisk Bureau opgiver Prisen pr. 100 Snese til 128.5 Kroner mod 132 Kroner i 1907. — Af Æggene har England aftaget de 98.8 pCt.

II.

Kvægåvlen.

Der er ikke brudt nye Baner paa Kvægåvlens Omraade i 1908, og det er heller ikke dette, som vi først og fremmest trænge til. Derimod kunde man nok have ventet, at de fortrinlige Hjælpemidler til Fremme af en velledet Malkekvægsavl, som vi blandt andre have i Kvægåvlsforeningerne og Kontrollforeningerne, vare blevne baade stærkere og dygtigere udnyttede — særlig for de sidstes Vedkommende — end Tilfældet har været; denne Anke kan i hvert Fald med god Føje rettes til ret store Dele af den norrøjske Halvø. — Ganske vist har det forløbne Aar vist nogen Fremgang for Landet i sin Helhed, men denne Fremgang er dog alt for ringe sammenlignet med Sagens Betydning. Tiden synes mig at være en saadan, der for Alvor maner Landbrugets Udøvere til at nytte enhver Chance, hvis det skal lykkes med de stigende Driftsudgifter at faa et nogenlunde rimeligt Vedderlag for sit Arbejde. Paa Konjunkturerne have vi ingen Indflydelse, hvorimod vi have megen Indflydelse paa Landbrugsprodukternes Tilvirkningspris. Den større eller mindre Dygtighed, hvormed Omsætningen af Landbrugets Planteprodukter sker gennem det betydelige Husdyrhold, vil i høj Grad her være medbestemmende overfor Produktionsprisen af de dyriske Produkter.

Og her trænges der til mere Overblik, mere Kontrol med de enkelte Led i Landbrugsbedriften, og der trænges til mere Samarbejde og bedre Sammenspil mellem de forskellige Kræfter, der ere satte i Bevægelse, og hvis Opgave er at fremme saavel et godt Udvalg (Avlen) som en fornuftig og god Brug af vore Husdyr, særlig indenfor vort Kvægholds Rammer.

For de Egne af Landet, hvor Opdrætning og Fedning spiller en betydelig Rolle indenfor Kvægholdet, har det forløbne Aar med de stigende og lave Priser paa Kød og levende Kvæg været af en mindre behagelig Karakter, og det er at befrygte, at det vedkommende Forhold vil kunne afstedkomme nogen Svækkelse i den Energi, der ellers i de senere Aar har præget Avlsarbejdet i den Del af Jylland, hvor Korthornsracen er Grundlaget for Kvægavlen, og som har baaret gode Frugter. Det er jo imidlertid en Kendsgerning, som vi alle gjorde bedst i at rette os efter og drage Lære af, at vil man i Kvægavlen stadig rette sig efter de øjeblikkelige og hurtigt svingende Konjunkturer, der snart kunne være mere i Smørproduktionens Favør, snart mere i Kødproduktionens, da naar man ikke noget tilfredsstillende Standpunkt, men vil stadig være bag efter; det hele bliver en Marsch paa Stedet, om ikke en Tilbagegang. Nej, i Avlen bør man sætte sig bestemte Hovedmaal, og disse maa fastholdes og forfølges gennem Tiderne. At dette er nødvendigt, have heldigvis ogsaa mange lært, men der er endnu en Del Kvægholdere, særlig paa Grænseegnene, hvor de forskellige Racer gribe ind i hinanden, der mene at kunne staa sig ved at »følge med Tiden«, medens i Virkeligheden Tiden løber fra dem.

Hvad Kvægavlssforeningerne angaa, da er deres Antal atter forøget i det forløbne Aar saaledes, at dette er nu oppe paa ca. 1300 Foreninger, hvad der jo er et højt Tal. Tilvæksten falder paa Jylland og Sjælland, saaledes som det fremgaar af nedenstaaende Oversigt over Udviklingen i de sidste 5 Aar. De opførte Tal referer sig til Tilstanden i Sommeren og Efteraaret 1908 efter

de af de vedkommende landøkonomiske Fællesforeninger givne Oplysninger fremlagte ved Delegeretmøderne.

	1908		1907		1906		1905		1904	
	Foreninger	Tyre	Foreninger	Tyre	Foreninger	Tyre	Foreninger	Tyre	Foreninger	Tyre
Nørrejylland med Samsø	783	947	763	890	677	810	658	743	649	723
Sjælland med Møen	292	328	273	315	250	284	222	254	219	249
Fyns Stift	142	163	142	169	128	151	120	136	96	107
Lolland-Falster	48	54	48	56	50	55	49	54	48	48
Bornholm	31	42	31	43	30	38	28	33	26	23

Den nu over 20 Aar gamle Institution, som Kvægavlsforeningerne ere i dansk Husdyravl, har virket til umaadelig megen Gavn for vor Kvægavl; derom er der slet ingen Tvivl! Men dette udelukker jo ikke, at den kunde komme til at virke langt bedre, end den endnu mange Steder gør. Der skal ikke lægges Skjul paa, at Kvægavlsforeningerne i endnu alt for mange Tilfælde arbejde med Bind for Øjnene, arbejde med et Tyremateriale, om hvilket de intet vide vedrørende Tyrenes Ophavsmødre, eller arbejde med et Tyremateriale, der i Henhold til dets Oprindelse næppe kan ventes at ville kunne føre fremad i Retning af, at Afkommet skulde blive gode — bedre — Betalere for det hjemmeavlede Foder, for Roer, Græs, Hø og Halm, end de respektive Mødre. Her skorter det som sagt paa det tilbørlige og nødvendige Samarbejde mellem de forskellige Foreninger, der have Kvægavlens og Kvægbrugets økonomiske Fremgang til fælles Formaal. Men vi have ikke Raad til i Fremtiden ikke at søge dette Samarbejde iværksat i langt større Udstrækning og mere dybtgaaende end hidtil, og dette bør Kvæg-

avlforeningsmedlemmerne skrive sig alvorlig bag Øret, og de Udvalg, der have Indkøbet af Tyre til Kvægavlsforeningerne til Opgave, de bør stille Kravet til Sælgerne om Oplysninger om Tyremødrenes Ydelse, og regne med den gode Ydelse hos Ophavsmødrene som en Faktor af Rang ved Valget af Tyre til den vedkommende Forening.

Løvrigt har Efterspørgselen efter Avlsdyr været forbavsende ringe i sin Helhed i det forløbne Aar. For Halvøens Vedkommende er Forskellen fra 1907 paafaldende, men ogsaa paa Fyn har der været meget stille, hvad der fremgik af det fynske Kvægbrugsudvalgs Ordfører, Forp. Hempel Sybergs Udtalelser ved Delegeretmødet i Efteraaret 1908, idet han siger, at »Omsætning og Afsætning er gaaet ind i en Stilstandsperiode; der er kun Afsætning for virkelig 1. Kl.s Tyre, og i mange Aar har Efterspørgselen efter Avlsdyr ikke været saa ringe som i Aar«. — Det maa jo imidlertid huskes, at Kvægavlsforeningernes Nyforsyning med Tyre kan variere meget fra Aar til andet, og at den ofte gaar i Bølgegang. For Halvøens Vedkommende har selvfølgelig S. Elkjær Auktionen i Efteraaret 1907 haft ikke ringe Indflydelse paa Efterspørgselen i 1908, idet Foreningerne der forsynede sig baade med ældre og helt unge Dyr, der delvis have dækket Forbruget i 1908. — Med Undtagelse af allerbedste Kvalitet have Priserne ogsaa været lavere i 1908 end Aarene i Forvejen.

Det mindre Salg — særlig for de jyske Tyres Vedkommende — er ogsaa udtrykt ved de langt færre Meddelelser om Salg af Avlsdyr, der i 1908 ere modtagne af Ugebladet »Jydsk Husdyravl«. For det jyske Malkekvægs Vedkommende foreligger der kun Oplysninger om Salg af 47 Tyre (i Fjor 104) til en Gennemsnitspris af 528 Kroner kontant (i Fjor 637), hvorimod Vilkaarspengene i Gennemsnit for de 47 Tyre i 1908 beløb sig til 472 Kroner imod 394 i Fjor, ialt 1000 Kroner imod 1031 i Fjor, men med en Forskel af over 100 Kroner pr. Styk i den kontante Sum. I Jylland sælges der mere og mere paa Vilkaar!

De kontant betalte Priser (uden Vilkaar) ere fordelte saaledes:

For en Pris af fra	300—399	Kroner er der solgt	6 Tyre	
—	400—499	—	—	14 —
—	500—599	—	—	14 —
—	600—699	—	—	5 —
—	700—799	—	—	3 —
—	800—899	—	—	3 —
—	1000—1099	—	—	2 —

Om Priserne paa Tyre af rød dansk Malkerace foreligger der i »Jydsk Husdyravl« Oplysninger om Salg af 23 Tyre til en Gennemsnitspris af 641 Kroner kontant (i Fjor 816) og med Vilkaar 1041 (i Fjor 1243). For Sjælland oplyser Forbundet af sjællandske Kvægavlsforeninger i 1908, at Tyrenes Indkøbspris har været 668 kontant, med Vilkaar 1026, hvilket er i god Samstemning med de efter »Jydsk Husdyravl« anførte Priser.

Avlsdyrauktionen paa L a n g h o l t i Efteraaret 1908 bragte ogsaa lave Priser, og det samme var Tilfældet ved Fredericiakredsens Kvægavlsforeningers Fællesledelses Auktion i Pjedsted Spang. Omsætningen af Avlsdyr ved Foreningen af jyske Landboforeningers Fællesskue for unge Dyr i Aalborg var heller ikke videre, sammenlignet med den, der fandt Sted i Herning i 1907.

Kontrollforeningernes Antal er i det forløbne Aar forøget med 22, og der var, efter Oplysning i »Lommebog for Mejerister 1909«, omkring ved den 1. Oktober 1908 ialt 495 Foreninger med 11,154 Medlemmer og 191,060 Køer under Kontrol. Dette er en Fremgang af 22 Foreninger, 417 Medlemmer og 7442 Køer. Mens der for Halvøens Vedkommende var Stilstand i 1907, saa har der været en Fremgang i 1908 af 11 Foreninger, ligesaa har der været nogen Fremgang i Antallet paa Sjælland og lidt paa Fyn. Lolland-Falster staar paa det samme med Hensyn til Foreningernes Antal. Fyn er den Landsdel, hvor Kontrollforeningerne have den største Udbredelse,

idet der dér er ca. 33 pCt. af det samlede Koantal under Kontrol, og af 3451 Kvægavlsforeningsmedlemmer ere de 1616 tillige Medlemmer af Kontrolforeninger. Men selv der, hvor Kontrolforeningerne have den største Udbredelse, er det kun et Mindretal af Køerne, der blive kontrollerede. Forhaabentlig gaa vi en Udvikling i Møde, der inden alt for lang Tid vil medføre, at dette Mindretal af Kvægbesætninger her i Landet, et Mindretal, der i adskillige Egne endog kun er saare beskedent og ubetydeligt, maa forvandle sig til et Flertal, helst et stort Flertal. Den rette Udnyttelse af den Viden, som Kontrolforeningsvirksomheden giver den enkelte Opdrætter, dels vedrørende Udvalget, dels vedrørende Ydelsens Størrelse i Forhold til det givne Foder vil muliggøre en Fremgang, der ikke alene kan bringe os betydeligt over det ret tarvelige Gennemsnits-Mælkeudbytte, som vi møde med i dette Land, men ogsaa hjælpe til, at vi faa en bedre Betaling for det hjemmeavlede Foder, end den vi nu tage hjem. Vi maa frem ad denne Vej, selv om Vanskelighederne, der møde os her, slet ikke ere saa smaa; de maa, og de kunne overvindes, naar blot den rette Forstaaelse for Sagens Betydning er levende til Stede hos os, og vi ikke blot se Sagen som en forbigaaende, moderne Bevægelse, som vi maa være med i et Par Aars Tid og saa kunne kaste fra os, men som et Middel til Brug gennem Tiden, Aar ud og Aar ind, et værdifuldt Middel, gennem hvis udholdende og indgaaende Udnyttelse vi nærme os det satte Maal: En stor og billig Mælke- eller Smørproduktion.

Kontrolforenings-Medlemmerne burde ikke være et skiftende Publikum, men det ere de faktisk i grumme mange Tilfælde, og dette er et Vidnesbyrd om, at Forstaaelsen af Sagens Betydning er højst mangelfuld. Jeg ved nok, at der er en god, gammel, fast Stok, der har været med fra Begyndelsen og mange Steder vedblivende udgør Kærnen, men dette er ikke nok for at Kontrolforeningsarbejdet kan blive den Hovedfaktor blandt Landbrugets Hjælpemidler, som det fortjener at være, og som

bliver en væsentlig Forudsætning for, at vi kunne arbejde os fremad i sin Almindelighed, ikke blot et lille Mindretal, men de mange, Flertallet.

Manglen paa Kontrolforeninger hindrer ikke alene den enkelte Opdrætter og Kvægbruger i at udnytte sit levende Materiel, sine Husdyr paa fordelagtigste Maade, men den er en Hindring for at kunne skaffe det rette Tyre-Materiale tilveje til Brug i vore Kvægavlsforeninger, og den er en Hindring for, at vi gennem vort Dyrskuearbejde til enhver Tid kan tage det Hensyn til Ydelsen, som denne berettiger.

Blandt de Vanskeligheder, som denne vigtige Sag har at kæmpe imod, er foruden Mangel paa virkelig Forstaaelse tillige Mangel paa god Medhjælp til Sagens Gennemførelse, Mangel paa dygtige, til Stillingen egnede Assistentter. Og saa det Forhold, at mange Mejerier ikke følge med Tiden i Retning af at fordele Smørpengene saaledes, at der herigennem bliver en virkelig Opmuntring til at levere Mælk med højt Fedtindhold. Det er ikke nok at afregne i Henhold til Brugen af Konstant 2; enten maa bruges Konstant 3 eller afregnes efter Flødeenheder. Det andet er uholdbart i alle Henseender og burde være umuligt i et Land som vort.

Paa Dyrskuelivets Omraade er der ogsaa i 1908 udfoldet en stor og omfattende Virksomhed, der særlig for de større Dyrskuers Vedkommende er en væsentlig Faktor i Arbejdet for Husdyravlens Fremme her i Landet. Af større Fællesskuer i 1908 skal jeg først nævne Foreningen af jyske Landboforeningers Fællesskue for unge Dyr i Aalborg i Dagene 16.—19. Juli, hvor det som sædvanligt var lykkedes ikke alene at samle Blomsten af Provinsens unge Avlsdyr til Sammenligning, Bedømmelse og delvis Omsætning, men hvor ogsaa de jyske Landmænd i rigt Maal havde givet Møde. Ogsaa ved Skuet i Aalborg var der stillet et betydeligt Beløb til Raadighed til Tillægspremier til Tyre, hvis Ophavsmødre kunde møde med

Oplysninger om god Ydelse. Begyndelsen gjordes i Hering i 1907 ved Fællesskuet dér, og det er med Glæde, at man lægger Mærke til, at Antallet af Tyre i Aalborg, der æskede Tillægspræmier for Ophavsmødrenes Ydelser, var steget med 100 pCt. Men man blev samtidig Vidne til, at de opnaaede Karakterer for Ophavsmødrenes Ydelser gennemgaaende vare lavere end ønskeligt. Ydelsen var i ikke faa Tilfælde kun at kalde ret god, og dels var den kun gjort til Genstand for Undersøgelse i en kortere Aarrække, og som Følge deraf vejede den mindre i Vægt-skaalen. De Erfaringer, som vi i Jylland have høstet paa dette Felt gennem en kritisk Vurdering af det indsendte Materiale, vise hen til, at Kontrolforeningsvirksomheden er altfor begrænset endnu, at Kritiken overfor det Tyre-materiale, der vælges, i Henseende til Kravene til Tallene og Tallenes Betydning ofte er for svag og for ringe. I Aalborg Kataloget var der optaget baade Afstammings- og Ydelseskarakterer, hvilket var et bemærkelsesværdigt Fremskridt. Hensynet til Afstamning og Ydelse vinder — efterhaanden, som de foreliggende Oplysninger om disse to Faktorer blive af en Art, saa de sige noget — større og større Betydning i Avlsarbejdet — ogsaa i det, der kan udføres gennem Dyrskuerne. Dette fremgaar tydeligt af Udviklingen i de seneste Aar; hvis Kontrolforeningerne havde den Udbredelse, som de fortjene at have, da vilde dette ogsaa gennem Dyrskuevirksomheden komme til at bære sine gode Frugter.

De samvirkende Landboforeninger i Sjællands Stift afholdt et Fællesdyrskue i Roskilde i Dagene 19.—21. Juni, et godt Skue med mange gode Dyr for Kvægets Vedkommende, hvor flere af de store Gaarde mødte frem og hævdede en smuk Stilling. — I økonomisk Henseende var Skuet ingen Sukses, Besøget var for ringe.

Endelig er der god Grund til at omtale Afholdelsen af Fællesskuet i Varde mellem Ribe Amts vestre Landboforeninger i Dagene 30.—31.

Juli, hvilket Skue var et smukt Vidnesbyrd om det energiske Arbejde, der i de sidste 5—6 Aar er udfoldet i Sydvestjylland for at fremme Avlen af Korthornskvæg. Skuet var ikke alene meget fyldigt, men blandt de fremstillede Dyr fandtes adskillige fortrinlige og mange gode, velbyggede, trivelige og ret typiske Korthornsdyr, der lovede godt for den fremtidige Avl. Naar Maalet holdes fast — og man ikke atter lader sig lede af de øjeblikkelige Konkjunkturer — vil Foreningsarbejdet ogsaa sikkert fremtidig dér bære sine gode Frugter, saaledes som det kendeligt har vist sig i de senere Aar.

Paa Fyn er der i 1908 afsluttet en toaarig Konkurrence mellem hele Kvæghold, og der er paabegyndt en Konkurrence i Vejlekedsen i Efteraaret 1908.

Den i de senere Aar ret betydelige Indførsel af Jerseykvæg her til Landet har ogsaa fundet Sted i 1908. Jerseyboerne have let ved at sælge alt deres Overskud som Avlsdyr, og der bliver vel ogsaa nu og da købt Kvæg derovre fra, der som Avlsdyr lade en Del tilbage at ønske i Godhed. Hovedparten af det indførte Jerseykvæg er medgaaet til Komplettering af de alt bestaaende Jerseybesætninger, men der er dog ogsaa en Del Landmænd, der i det forløbne Aar have ombyttet deres Besætninger hørende til vore hjemlige Racer med Jerseykvæg. Der findes nu ikke saa lidt Jerseykvæg her i Landet, hvorom den i Sommeren 1909 forestaaende Kreaturtælling vil give os god Besked. Hvilken Betydning denne Race med den fede Mælk vil faa her hjemme i Fremtiden, er det meget vanskeligt paa Forhaand at vide. Dens Fortrin i visse Retninger fremfor vore egne Racer er det jo ikke vanskeligt at faa Øje paa, men med Fortrinene følge jo ogsaa visse Lyder og Svagheder, der synes at kunne blive ret farlige for et økonomisk Kvæghold. Iøvrigt er de i Praksis gjorte Erfaringer ret forskellige i saa Henseende og dermed ogsaa den Dom, der fældes over Jerseykvæget paa Grundlag heraf, men saa-

vidt man har kunnet erfare, har Flertallet af de Landmænd, der have indført Jerseykvæget, været godt tilfreds med de opnaaede Resultater, trods de Ulemper, der ere fulgt med. — I Jylland er der givet Jerseykvæget samme Chancer overfor Deltagelse i de store Fællesskuer og i Konkurrencerne mellem hele Kvæghold, som det jyske Malkekævæg og det røde danske Malkekævæg. — Ogsaa i 1908 er der givet Opdrætterforeningen Jersey ministeriel Tilladelse til Indførelse af indtil 1000 Stykker Jerseykvæg.

M a s k i n m a l k n i n g s - S p ø r g s m a l e t synes rent teknisk set nu at være løst paa en tilfredsstillende Maade. Hvor udbredt Malkemaskinen vil blive, og om dens Brug skal kunne blive almindelig ogsaa i de mindre Landbrug, vil jo blive et rent økonomisk Spørgsmaal. Kan Anskaffelse og Indlæg samt den daglige Drift bringes ned paa et rimeligt Niveau, er der ingen Tvivl om, at Maskinen vil blive almindelig; thi det bliver vanskeligere og vanskeligere at faa Haandmalkningen udført tilfredsstillende. De forskellige Konstruktioner af Malkemaskiner ere nu i Brug, under Prøve, herhjemme paa adskillige Gaarde, og Forsøgslaboratoriet har anstillet Forsøg med Malkemaskiner, om hvis Resultater der dog endnu ikke foreligger noget officielt. Baade ved Ungskuet i Aalborg og ved Delegeretmøderne er der af dygtige Fagmænd holdt Foredrag om Malkemaskinen, og hele denne Sag følges med største Interesse af de danske Landmænd.

I F a a r e a v l e n er der arbejdet videre i det Spor, der er fulgt i de senere Aar, for gennem Faareavlsforeninger med Væddere af ren Race at forbedre Faarestanden, og dette Arbejde har ogsaa sin Fremgang at vise for 1908. Jeg har gentagne Gange advaret Foreningerne mod, at de for hurtigt tro sig i Stand til at kunne tillægge deres Stamvæddere selv, og jeg gør det atter. Erfaringen viser, at der er Grund til gentagende at gøre opmærksom paa, at den ønskede Forbedring og Fremgang i Faareavlen kun naas, og det opnaaede Udviklingstrin kun fastholdes ved

at sørge for Væddere af det bedste og reneste Blod, der er at faa her hjemme i vore gode Stambesætninger. Lad mig i denne Forbindelse kun minde om, at adskillige af disse vore gode Stambesætninger (Haverslev, Næsgaard og Eskemosegaard) af Oxforddowns i 1908 have forsynet sig med gode Avlsdyr fra de mest anerkendte og ansete Faarehjørde i England. Indkøbene ere foretagne af Statskonsulenten i Faareavl og bestod i 6 Væddere og 1 Gimmer.

For Finansaaret 1908—09 have 109 Faareavlsforeninger søgt om Statstilskud, en Fremgang af 9 Foreninger fra Aaret i Forvejen. De 109 Foreninger have tilsammen 118 Væddere, hvoraf de 104 tilhøre Oxforddownsracen, 13 tilhøre Leicester-Racen og 1 Shropshireracen — Styrkeforholdet mellem Racerne er i det væsentlige uforandret. Ligesaa er Faareavlsforeningernes Fordeling Landet over! Med Undtagelse af Fyn skænke Øboerne ikke den Side af Arbejdet for Faareholdet, der er udtrykt i Faareavlsforeningerne, nogen Interesse, der fortjener Omtale.

Af de 109 Foreninger have de 89 hjemme paa H a l v-ø e n med følgende Fordeling amtsvis:

Viborg	Amt	40	Faareavlsforeninger
Ribe	—	12	—
Vejle	—	10	—
Ringkøbing	—	9	—
Randers	—	8	—
Thisted	—	5	—
Aarhus	—	4	—
Hjørring	—	1	—

Ialt . . . 89 Faareavlsforeninger

Fyn har nu 11 Faareavlsforeninger (6 i Odense Amt og 5 i Svendborg Amt). Sjælland har kun 3 Foreninger (2 i Frederiksborg og 1 i Holbæk Amt), Samsø 5 og Bornholm 1 Forening. Lolland-Falster er i saa Henseende ganske passiv, og det samme er Tilfældet med Aalborg Amt i Jylland.

I 1908 naaede Faareavlens i Danmark at faa sin Stambog for Væddere. 1. Bind indeholder omfattende Oplysninger om 113 Væddere af Oxforddowns-racen og om 49 af Leicesterracen (Dishley), rigt illustreret med gode Billeder og udgivet af de samvirkende danske Landboforeningers Forretningsudvalg.

I Tilslutning til Omtalen af Faareavlens Rørelser i 1908 ligger det nær at anføre, at Arbejdet for at bringe Gedeavlens ind i et mere rationelt Spor end hidtil har affødt Indførelsen af 2 Bukke og 4 Geder fra Storhertugdømmet Hessen, af den hvide, kullede, godt ydende Race: Saanen-Geden. Indførelsen er sket ved Viborg Amts landøkonomiske Forening, og der vil i indeværende Aar blive indført et yderligere Antal, til hvis Indkøb Staten har ydet et Tilskud imod, at der drives Renavl, og at der holdes Regnskab over den af de vedkommende indførte Geder ydede Mælkemængde.

Vedrørende vore Husdyrs Sundhedstilstand i 1908 da har denne i sin Helhed været upaaklagelig. Det fortjener at bemærkes, at vore Veterinærer med ikke ringe Held og stor Dygtighed og Energi i de senere Aar have udfoldet en betydelig Virksomhed for at bekæmpe de Sygdomme, der i stigende Grad fremkalde Ufrugtbarhed hos vort Malkekvæg, og der er enkelte Steder dannet Foreninger eller Sammenslutninger til Udnyttelse af de af Veterinærerne givne Anvisninger og Raad.

Stambogslitteraturen vedkommende de Grene af vort Husdyrbrug, der her særlig omtales, har i 1908 været meget righoldig. Foruden XVI Bind af Stambog over Tyre af jysk Malke race og XII Bind af Stambog over Tyre af frø dansk Malke race, er der udkommen I. Bind af Stambog over Køer af frø dansk Race i Sjællands Stift

(ved J. Fisker) og — som alt nævnt — I. Bind af Stambog over Væddere af Oxforddowns- og Leicesterace.

I det store nye Værk »Landbrugets Ordbog« har en rig Kilde aabnet sig til den nyeste Viden paa Husdyravlens og Husdyrbrugets Omraader.

Det forløbne Aar har berøvet det danske Husdyrbrug flere af dets gode Mænd. Her skal i særlig Grad mindes Forstander *Jorg. Petersen*, Dalum Landbrugsskole, der baade gennem sin store Skolevirksomhed og ad anden Vej øvede stor og gavnlig Indflydelse paa Udviklingen, men ogsaa Forpagter *Thorvald Hakon Ulrik*, Rosendal, skal nævnes som den gode Kraft, han var i Arbejdet for Fremme af Avlen af rødt dansk Malkekvæg.